

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

WADDENACADEMIE-KNAW

Evaluatie
2008-2013

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

WADDENACADEMIE-KNAW
Evaluatie 2008-2013

September 2013

2013 Waddenacademie-KNAW

© Sommige rechten zijn voorbehouden / Some rights reserved

Voor deze uitgave zijn gebruiksrechten van toepassing zoals vastgelegd in de Creative Commons licentie. [Naamsvermelding 3.0 Nederland]. Voor de volledige tekst van deze licentie zie <http://www.creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl/>

pdf beschikbaar op www.knaw.nl en www.waddenacademie.nl

Huis voor de Wadden
Ruiterskwartier 121a
8911 BS Leeuwarden
[info\(at\)waddenacademie.knaw.nl](mailto:info(at)waddenacademie.knaw.nl)
www.waddenacademie.nl

INHOUD

SUMMARY 4

- 1 **INLEIDING 5**
 - Kwaliteitsbeoordeling van onderzoek in Nederland 5
 - Doel van de beoordeling 5
 - De beoordelingscommissie 5
 - Procedure 6
 - Criteria en beoordelingsschaal 6

- 2 **DE WADDENACADEMIE 8**
 - Geschiedenis 8
 - Taken 8
 - Toekomst 8

- 3 **BEOORDELING 10**
 - Kwaliteit 10
 - Productiviteit 10
 - Maatschappelijke relevantie 11
 - Vitaliteit en haalbaarheid 11

BIJLAGEN

1. Korte beschrijving van de Waddenacademie 15
2. Curriculum Vitae van commissieleden 16
3. Programma bezoek van evaluatiecommissie 17

BESTUURLIJKE REACTIE KNAW 19

BESTUURLIJKE REACTIE WADDENACADEMIE 20

SUMMARY

In August 2013, a committee of peers visited the Waddenacademie to evaluate its performance according to a standard protocol. The Waddenacademie was established in 2008 to coordinate and reinforce research towards understanding geo-bio-physical and socio-economic processes in the Wadden sea area, and to attune research that is done to the needs for knowledge in the area.

The review committee was impressed by the quality of the work of the Waddenacademy. That work is unique because it integrates knowledge from many disciplines. The quality of the work was rated as 'very good'. Productivity was 'very good to excellent': many publications were produced that had a very high impact. Societal relevance was rated as 'very good', because publications, symposia etc were highly appreciated by many parties, such as the trilateral Common Wadden Sea Secretariat, and because many stakeholders rely on the Waddenacademie for help to get access to research.

On this moment, the position of the Waddenacademie is critical. Current financing ends on July 1st 2014, and on the same date the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW), of which the Waddenacademie is part, will give up its responsibility as part of her strategy towards her affiliated but non research organisations. A decision for new financing will be made at the end of 2013.

The committee is concerned about these circumstances. The committee states that the Waddenacademie deserves her right to exist beyond doubt, and formulated some considerations and recommendations about additional tasks and organization.

1 INLEIDING

Kwaliteitsbeoordeling van onderzoek in Nederland

Al het uit publieke middelen gefinancierde onderzoek in Nederland wordt regelmatig op zijn kwaliteit beoordeeld. De Vereniging van Universiteiten (VSNU), de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) stelden daartoe een Standard Evaluatie Protocol (SEP) op. Een externe commissie van deskundigen voert de beoordeling uit.

Dit rapport bevat de conclusies van de evaluatiecommissie die de Waddenacademie-KNAW op 13 augustus 2013 bezocht en beoordeelde op verzoek van de KNAW. Hoewel de Waddenacademie geen onderzoekinstituut is maar een kennisorganisatie met netwerkfunctie ('kennismakelaar'), heeft de KNAW de commissie verzocht zoveel mogelijk te werken volgens het SEP.

Doel van de beoordeling

Deze eerste externe evaluatie van de Waddenacademie volgens het SEP beslaat de hele periode van haar bestaan, van 2008 tot 2013. De belangrijkste vraag aan de evaluatiecommissie was of de Waddenacademie erin is geslaagd haar hoofdtaken (zie hoofdstuk 2 en appendix 1) naar behoren te vervullen.

Het doel van de evaluatie (overgenomen uit het Ondernemingsplan Waddenacademie van 2007) is:

- Verbeteren van de activiteiten van de Waddenacademie
- Verantwoording afleggen aan maatschappij, politiek en bestuurders
- Informatie verschaffen over activiteiten van de Waddenacademie
- De vernieuwing van de aanvraag uit het Waddenfonds op kwaliteit legitimeren

De beoordelingscommissie

De evaluatiecommissie bestond uit:

- Mw. Margreeth de Boer, voormalig Minister Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, voormalig voorzitter Raad voor de Wadden
- Prof. dr. Hans Renes, bijzonder hoogleraar Erfgoed van Stad en Land, Vrije Universiteit Amsterdam
- Prof. dr. ir. Pier Vellinga, hoogleraar Klimaatverandering Wageningen Universiteit

Willy van Strien (wetenschapsjournalist) was secretaris van de commissie.

Een kort curriculum vitae van de commissieleden is opgenomen in appendix 2.

Procedure

Alle commissieleden ontvingen van de KNAW het SEP.

Ruim een maand voor het bezoek stuurde de Waddenacademie hen, na overleg met voorzitter en secretaris van de evaluatiecommissie:

- Zelfevaluatierapport Waddenacademie ten behoeve van deze beoordeling (2013)
- Appendix behorende bij het zelfevaluatierapport (2013) met onder andere overzichten van publicaties, congressen, Wadbliklezingen en Oerolcolleges
- Uitvoeringsplan Waddenacademie (2005)
- Ondernemingsplan Waddenacademie (2007)
- Jaarverslag Waddenacademie 2009 & 2010
- Jaarverslag Waddenacademie 2011 & 2012
- Rol en positie van de Waddenacademie, mid term evaluatie/adviesrapport van Hollenga en Oosterveld (2012)

De avond voor het bezoek besprak de commissie in een besloten vergadering welke punten tijdens het bezoek aan de orde moesten komen en wie van de commissieleden het voortouw zou nemen bij de verschillende gesprekken.

Tijdens de site visit sprak de commissie allereerst met het bestuur en de bestuurssecretaris van de Waddenacademie (met uitzondering van bestuurslid prof. dr. Pavel Kabat) en vervolgens met diverse betrokkenen; het programma van de site visit staat in appendix 3. De gesprekken waren openhartig en helder. Na elk gesprek was er een korte tijd ingelast voor onderling overleg.

Aan het eind van de dag nam de commissie de voornaamste bevindingen door, formuleerde voorlopige conclusies en besprak die met het bestuur van de Waddenacademie. Meteen daarna schreven de commissieleden onderdelen voor het rapport. Het rapport werd in onderling overleg afgerond, aan de Waddenacademie voorgelegd voor een check op feitelijke onjuistheden en vervolgens ingediend bij de KNAW.

Criteria en beoordelingsschaal

Het SEP vraagt de evaluatiecommissie om vier criteria toe te passen:

- Kwaliteit
- Productiviteit
- Maatschappelijke relevantie
- Vitaliteit en haalbaarheid

De commissie heeft de invulling van deze vier criteria aangepast aan de specifieke situatie van de Waddenacademie.

De beoordeling kent een schaal van vijf punten:

5: Excellent

4: Zeer goed

3: Goed

2: Voldoende

1: Onvoldoende

De betekenis van de cijfers is in het SEP nader omschreven, maar die omschrijving is sterk toegespitst op wetenschappelijk onderzoek en niet van toepassing op de Waddenacademie.

de Waddenacademie zich momenteel op een kritisch punt in haar bestaan bevindt, kon de commissie geen oordeel geven over het criterium vitaliteit en haalbaarheid. Dit is wel het aspect waarover de commissie het meest gesproken heeft en waarop zij het diepst is ingegaan, met het oog op de toekomst van de Waddenacademie.

2 DE WADDENACADEMIE

Geschiedenis

De geschiedenis van de Waddenacademie gaat terug tot 2004, toen de Adviesgroep Waddenzeebeleid (Commissie Meijer) het rapport *Ruimte voor de Wadden* uitbracht. Naar aanleiding van dat rapport werd in 2006 de *Wet op het Waddenfonds* van kracht. Het Waddenfonds moet een duurzame ecologische en economische ontwikkeling van het waddengebied bevorderen met een extra investering over een periode van twintig jaar. Een van de vier doelstellingen van de wet was 'het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddengebied' en de Waddenacademie werd opgericht om die doelstelling te realiseren.

De Waddenacademie werd ondergebracht bij de KNAW om zijn onafhankelijke positie te waarborgen en ging op 30 juli 2008 van start.

Per 1 januari 2012 werd de verantwoordelijkheid voor het Waddenfonds overgeheveld van rijksoverheid naar de provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland.

Taken

Als kennisorganisatie met netwerkfunctie is de Waddenacademie een nieuw en uniek type organisatie. Zij beschrijft haar missie als volgt: ervoor zorgen dat het waddengebied in 2020 het best gemonitorde en best begrepen kuststelsel ter wereld is.

De taken van de Waddenacademie, zoals voortkomend uit het Uitvoeringsplan van 2005:

- Agenderen. Het identificeren van domeinoverstijgende kennisleemtes ten behoeve van de duurzame ontwikkeling van het waddengebied en het articuleren van de voor het waddengebied relevante onderzoeksvragen.
- Programmeren. Het bevorderen van een samenhangende onderzoeksprogrammering op regionaal, nationaal en internationaal niveau.
- Informeren. Het bevorderen van informatievoorziening en kennisuitwisseling in en tussen de kenniswereld, de overheid, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Als onderdeel van die taken adviseert de Waddenacademie het Waddenfonds inhoudelijk over aangevraagde projecten met een kenniscomponent.

Toekomst

De huidige subsidiëring van de Waddenacademie, waaraan het Waddenfonds 90% en de provincie Friesland 10% bijdraagt, eindigt per 1 juli 2014. Op diezelfde datum beëindigt de KNAW haar bestuurlijke verantwoordelijkheid. De Waddenacademie

heeft het voornemen om opnieuw subsidie aan te vragen bij het Waddenfonds. Daarnaast wil ze een aanvraag doen om als 'categorie-2-instituut' onderdeel te worden van UNESCO. Het zou daarmee volgens bepaalde regels onder auspiciën van UNESCO gaan opereren. De Waddenzee is in 2009 uitgeroepen tot UNESCO Werelderfgoed.

Qua werkzaamheden wil de Waddenacademie op de huidige voet verder, maar ze wil extra nadruk gaan leggen op:

- De monitoring van de ontwikkeling van de economische, ecologische en sociaal-culturele duurzaamheid in het waddegebied.
- De monitoring en evaluatie van de door het Waddenfonds gefinancierde projecten als aanvulling op de huidige adviserende rol.
- Het door middel van kennis bijdragen aan het beheer van het trilaterale waddegebied (Denemarken, Duitsland, Nederland).

3 BEOORDELING

Kwaliteit

Oordeel: 4

De Waddenacademie is één van de weinige wetenschappelijke organisaties in de wereld die erin is geslaagd multidisciplinaire wetenschappelijke kennis te genereren en te publiceren in wetenschappelijke tijdschriften. Haar integrale, objectgerichte multidisciplinaire beschrijvingen en analyses van het waddensysteem vullen een belangrijk hiaat in de gebruikelijke disciplinaire wetenschappelijke benadering. Dat is een belangrijk kwaliteitskenmerk.

De auteurs van de publicaties, bestuursleden van de Waddenacademie en de co-auteurs, hebben een uitstekende internationaal erkende wetenschappelijke staat van dienst.

De commissie is van oordeel dat de Waddenacademie zeer goed is geslaagd in haar missie om op systeemniveau wetenschappelijk verantwoorde beschrijvingen te maken van en verkenningen uit te voeren naar de ontwikkelingen in het wadden-gebied in geologisch, ecologisch, landschappelijk, historisch en sociaaleconomisch opzicht.

Productiviteit

Oordeel: 4,5

De Waddenacademie heeft een bijzonder grote output gerealiseerd, zeker gezien de beperkte personele omvang. Die output laat zich slecht vergelijken met die van de meeste andere KNAW-instituten, die sterk de nadruk leggen op artikelen in Engelstalige *peer reviewed* tijdschriften. De productie van de Waddenacademie omvat, naast enkele *special issues* van peer reviewed Engelstalige wetenschappelijke tijdschriften, vooral een groot aantal publicaties die zich richten op besturen of op een breder publiek. Dat is een direct gevolg van de doelen die bij de oprichting voor de Waddenacademie zijn geformuleerd, met als belangrijkste het invulling geven aan de vierde taak van het Waddenfonds: het ontwikkelen van een duurzame kennis-huishouding voor het waddegebied. Naast de genoemde special issues omvat de productie dan ook een trilaterale onderzoeksagenda, een groot aantal kleine monografieën, lezingen, columns, colleges, etc.

Hoewel dus moeilijk te vergelijken met andere KNAW-instituten, meent de evaluatiecommissie dat het aantal publicaties zeer groot is en de kwaliteit van de publicaties zeer hoog (gerelateerd aan de doelstellingen). Het bereik en de impact zijn regionaal zeer goed, maar nationaal wat minder. Er is zeker ook een internationale zichtbaarheid, vooral in de landen rondom de Waddenzee en de Noordzee. De regionale (internationale) impact is opnieuw in lijn met de geformuleerde doelen.

Maatschappelijke relevantie

Oordeel: 4

De wetenschappelijke rapporten van de Waddenacademie over verschillende onderwerpen zijn zeer relevant voor de maatschappelijke en wetenschappelijke organisaties die in het waddengebied actief zijn. Uit de gesprekken bleek dat organisaties als de Waddenvereniging en het trilaterale *Common Wadden Sea Secretariat* deze onderzoeksrapporten zeer waarderen. De politiek bestuurlijke overheid leek de commissie terughoudender in haar waardering. De impact die de rapporten hebben zou in die zin hoger moeten zijn.

De Waddenacademie organiseerde in de afgelopen vier jaar ongeveer tien symposia en themabijeenkomsten voor bestuurders, maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgerbelangstellenden in de regio. Deze bijeenkomsten met gemiddeld 150 à 200 aanwezigen werden in de 'Wadden community' hogelijk gewaardeerd. Daarmee werd een brug geslagen tussen alle stakeholders in de regio. Ook werd aan vele symposia, workshops en boeken een bijdrage geleverd.

Er leven bij ondernemers in, bijvoorbeeld, de visserij, de (zilte) landbouw en de NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij), nog vele verwachtingen ten aanzien van de Waddenacademie. Met name de NAM ziet de Waddenacademie juist door haar onafhankelijkheid en wetenschappelijke prestige als een belangrijke partij als het gaat om monitoring van de juiste informatie en het onafhankelijke oordeel ten aanzien van gegevens die een belangrijke rol spelen bij de vergunningverlening.

Vitaliteit en haalbaarheid

De Waddenacademie bevindt zich momenteel op een kritisch punt, buiten eigen toedoen. Ten eerste loopt op 1 juli 2014 de periode af dat zij subsidie krijgt van het Waddenfonds. Over een vervolgsubsidie wordt komende maanden besloten. Ten tweede trekt de KNAW per 1 juli 2014 haar handen van de Waddenacademie af. Zij komt daarmee los te staan in het wetenschappelijke landschap en verliest daarmee haar institutionele 'kwaliteitsstempel'.

Beide onzekerheden maken het de commissie onmogelijk een oordeel te geven over vitaliteit en haalbaarheid. Wel heeft ze zich gebogen over de vraag hoe het nu verder moet.

Bestaansrecht

Aanvankelijk waren veel partijen sceptisch over de Waddenacademie en de functie die ze zou kunnen vervullen. Veel van die scepsis is in korte tijd verdwenen. De structuur van kennisorganisatie met een netwerkfunctie wordt sterk gewaardeerd in de nationale en internationale wetenschappelijke wereld, bij het bedrijfsleven zoals de Noord-Nederlandse havenautoriteiten en de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en bij de natuur- en milieu gerichte maatschappelijke organisaties zoals Waddenvereniging. Maar voor de bestuurlijke en politieke organisaties in de drie Nederlandse Waddenprovincies, die belangrijk zijn voor het verkrijgen van een vervolffinanciering, lijkt de meerwaarde niet altijd even helder. Ook twijfelen sommige burgers en ondernemers nog aan de meerwaarde die de Waddenacademie heeft. Ze is een nieuw type kennisorganisatie dat zich in deze bestaansvorm nog moet bewijzen.

Dat heeft wellicht te maken met het feit dat de nadruk tot nu toe meer gelegen heeft op ecologische dan op sociaaleconomische vraagstukken, en die laatste zijn net de vraagstukken die in de regio leven. In de regio vindt men het werk van de Waddenacademie abstract; het staat ver van de praktijk af. Wat dit betreft is het advies van Hollenga en Oosterveld nog steeds actueel: de Waddenacademie moet pro-actief het veld in om te horen wat er leeft bij burgers, ondernemers en overheden en hen te helpen om hun vragen om te zetten in onderzoeksvragen; en om, omgekeerd, de aangeboden kennis naar de praktijk te vertalen.

De commissie brengt dit niet als verwijt. De Waddenacademie bestaat pas vijf jaar en heeft tot nu toe onvoldoende tijd gehad om alle partijen te bedienen. Maar het is de eerste prioriteit voor de komende jaren dat de Waddenacademie stevig verankerd raakt in het gebied en de sociale antennes ontwikkelt om daar signalen op te pikken. De noodzaak hiertoe onderschrijft zij zelf ook.

De commissie is ervan overtuigd dat de Waddenacademie haar bestaansrecht heeft bewezen. Ze heeft het vertrouwen en het respect van veel partijen verworven als onafhankelijke, integere en deskundige organisatie; ze neemt een duidelijke positie in, bouwt aan een goede reputatie en vervult een buitengewoon nuttige functie (integrale kennis vergaren, bundelen en delen) waarin geen ander voorziet. De combinatie van enerzijds ecologische en landschappelijke en anderzijds sociaal-economische kennis is voor de toekomst van het Waddengebied van uitzonderlijk belang.

Taakuitbreiding

De nadruk van de werkzaamheden heeft tot nu toe gelegen op agenderen, en daarnaast programmeren en informeren. Zoals hierboven gezegd: dat is voor de komende tijd niet voldoende om daadwerkelijk het aanbod aan kennis af te stemmen op de behoefte daaraan. De kennisbehoefte moet ook gesignaleerd worden en doorgegeven aan onderzoekers, en wetenschappelijke kennis moet worden terugvertaald in bruikbare informatie, oftewel gevaloriseerd.

Het is echter niet de bedoeling dat de Waddenacademie bedrijven en gemeenten met losse vragen afzonderlijk gaat bedienen; het is geen wetenschapswinkel. Bovendien kan een spanningsveld ontstaan als de Waddenacademie te maken krijgt met politiek gevoelige vragen en informatie.

Daarnaast zoekt de Waddenacademie naar verdere taakuitbreiding. Ze stelt zelf onder meer voor om de projecten die bij het Waddenfonds worden ingediend niet alleen van tevoren te toetsen op de inhoudelijke component, maar ook te monitoren en achteraf te evalueren. De commissie vraagt zich af of dat verstandig is, aangezien de Waddenacademie zelf door het fonds wordt gesubsidieerd. Ze geeft als alternatief het meedenken over projectvoorstellen voordat ze worden ingediend om zo de inhoudelijke component te sturen, als een soort 'buitenboordmotor' van het Waddenfonds. Stimuleren van de partijen in de regio en zo nodig assisteren bij het indienen van inhoudelijk goed doortimmerde wetenschappelijk verantwoorde projecten bij het Waddenfonds is een rol die naar het inzicht van de evaluatiecommissie goed past bij de Waddenacademie.

Andere mogelijkheden die de Waddenacademie noemt zijn: de monitoring van de ontwikkeling van de economische, ecologische en sociaal-culturele duurzaamheid in het waddengebied; het door middel van kennis bijdragen aan het beheer van het trilaterale waddengebied (Denemarken, Duitsland, Nederland).

De commissie raadt aan hier systematisch over na te denken en ook over de consequenties van de taakuitbreiding voor het soort instelling dat de Waddenacademie wil zijn, de inbedding in het wetenschappelijke landschap en de bestuursvorm.

Bestuurlijke context

De Waddenacademie opereert in een moeilijke bestuurlijke context. Het bestuur van de waddenregio is versnipperd en ingewikkeld; het is onduidelijk welke overheid verantwoordelijk is voor het systeem de Wadden. Het Regie College Waddengebied, waarin de betrokken overheden vertegenwoordigd zijn, heeft onlangs haar stijl herzien en het is nog onduidelijk hoe dat uitpakt. Dat maakt het moeilijk om een brug te slaan tussen wetenschappers, burgers en ondernemers enerzijds en bestuur anderzijds. De Waddenacademie had een hogere vlucht kunnen nemen als de bestuurlijke context helder was geweest.

Financiering

Alle gesprekspartners waren het erover eens dat de Waddenacademie haar werk moet kunnen blijven doen, en de commissie komt tot dezelfde conclusie. Maar de toekomst is onzeker nu de eerste subsidieperiode is afgelopen. De verantwoordelijkheid voor het Waddenfonds is inmiddels overgeheveld van rijksoverheid naar provincies, en niet alle bestuurders in de provincies zijn even sterk overtuigd van nut en noodzaak van de Waddenacademie als de rijksoverheid indertijd was. Dat maakt de positie van de Waddenacademie kwetsbaar.

Tijdens een van de interviews werd de angst geuit dat het gereorganiseerde Waddenfonds de vierde doelstelling volgens de Wet op het Waddenfonds – het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddengebied – niet langer als gelijkwaardig beschouwt aan de andere doelstellingen. De commissie is van mening dat een verwaarlozing van het integrale onderzoek waar de Waddenacademie voor staat de status als UNESCO Werelderfgoed op termijn in gevaar kan brengen. Tot slot wil de commissie opmerken dat de Waddenacademie volgens de financieel-economisch belangrijkste speler in het Waddengebied, de NAM, van groot belang is voor een objectieve evaluatie van de ecologische, sedimentologische en bodemdaling aspecten van de Waddenzee.

Organisatie

Losgemaakt van de KNAW zal de Waddenacademie een nieuwe plaats moeten zoeken in de Nederlandse onderzoekswereld. Er zal allereerst zo snel mogelijk een rechtspersoon moeten worden opgericht, bijvoorbeeld een stichting. Vervolgens moet een duidelijk profiel gekozen worden: blijft de Waddenacademie zoals ze nu is, verandert ze in een kleine onderzoeksinstelling met een eigen niche (integraal onderzoek) en een eigen onderzoeksbudget, krijgt ze een vorm als het technologisch topinstituut Wetsus in Leeuwarden? Hoe wordt de samenstelling van bestuur, wetenschappelijke adviesraad en bestuurlijke adviesraad?

Men kan overwegen om de bestuursvoorzitter een fulltime functie te geven. De commissie raadt in elk geval aan om in de bestuurlijke adviesraad ook anderen dan wetenschappers op te nemen; nu bestaat de raad, naast de voorzitter, geheel uit wetenschappers.

Bovenstaande vragen staan los van de ambitie om een 'categorie-2-instituut' van UNESCO te worden. De commissie raadt aan om die ambitie goed te overwegen en voordelen, nadelen en alternatieven in ogenschouw te nemen. Wat zou het betekenen voor de reputatie van de Waddenacademie, en wat voor haar autonomie?

Wordt het niet onnodig bureaucratisch? Zou de afstand tot de regio niet nog groter worden? Zou de nadruk niet sterk op bescherming komen te liggen? Zal de Waddenacademie door de buitenwereld niet te sterk met de bescherming van de werelderfgoed-natuur worden geassocieerd?

Kortom: de commissie ziet zeker een toekomst voor de Waddenacademie. Wat is opgebouwd is zeer waardevol en mag nu niet worden weggegooid. Dat is kapitaalvernietiging. Maar nu de Waddenacademie zich in een kritieke periode bevindt is het wel van belang om opnieuw goed na te denken over organisatievorm.

BIJLAGE 1

KORTE BESCHRIJVING VAN DE WADDENACADEMIE

De Waddenacademie is (tot 1 juli 2014) een afzonderlijke entiteit binnen de KNAW. De Waddenacademie is een kennisorganisatie die een makelaarsfunctie vervult met betrekking tot wetenschappelijke kennis: ze identificeert kennisleemten, bevordert een samenhangend onderzoeksprogramma en ontsluit kennis.

De taken worden vervuld door een bestuur van vijf leden die de verschillende relevante disciplines vertegenwoordigen. Leden worden gedetacheerd bij de KNAW gedurende vijf jaar; zij kiezen een voorzitter uit hun midden. Het bestuur omvat op dit moment in totaal 1,2 fte:

- Voorzitter en tevens portefeuillehouder Ruimtelijke en Sociale Economie, prof. dr. Jouke van Dijk, 0,4 fte
- Vicevoorzitter en tevens portefeuillehouder Geowetenschap, dr. Hessel Speelman, 0,4 fte
- Bestuurslid Ecologie, dr. Katja Philippart, 0,2 fte
- Bestuurslid Cultuurhistorie, prof. dr. Jos Bazelmans, 0,1 fte
- Prof. dr. Pavel Kabat, portefeuillehouder Klimaat en Water, 0,1 fte.

Het bestuur wordt bijgestaan door een uitvoerend bureau van op dit moment in totaal 2,6 fte:

- Bestuurssecretaris, drs. Klaas Deen, 1,0 fte
- Secretaresse, Sjerpy Joustra, 0,8 fte
- Webredacteur, Thea Smit, 0,6 fte
- Wetenschappelijk medewerker, dr. Tim van Oijen, 0,2 fte.

De Waddenacademie is gevestigd in het Huis voor de Wadden in Leeuwarden, waar ook andere waddenorganisaties zijn gehuisvest.

Er is een Bestuurlijke Adviesraad, onder voorzitterschap van drs. Ed Nijpels, voormalig Commissaris van de Koningin in Friesland, en een Wetenschappelijke Adviesraad onder voorzitterschap van prof. dr. Suzanne Hulscher.

De Waddenacademie werkt samen met onder andere onderzoeksinstituten, NWO, nationale overheden, het trilaterale Common Wadden Sea Secretariat, de Waddenvereniging, de Nationale UNESCO Commissie.

Het jaarbudget omvat 1,1 miljoen euro, waarvan 90% afkomstig van het Waddenfonds en 10% van de provincie Friesland. Ongeveer de helft ervan is bestemd voor bureaustaf en infrastructuur. Het Waddenfonds was aanvankelijk een fonds van de rijksoverheid, maar werd overgeheveld naar de drie waddenprovincies: Groningen, Friesland en Noord Holland.

www.waddenacademie.nl

BIJLAGE 2

CURRICULUM VITAE VAN COMMISSIELEDEN

Mw. Margreeth de Boer

Mw. Margreeth de Boer (1939) was van 1987 tot 1992 gedeputeerde ruimtelijke ordening en volkshuisvesting van de provincie Noord Holland; in 1993 werd zij benoemd tot commissaris van de Koningin in Drenthe waarna zij in 1994 als minister van VROM toetrad tot het eerste kabinet Kok.

In 1998 werd ze als Tweede Kamerlid voorzitter van de commissie buitenlandse zaken. Na haar pensionering was zij onder andere waarnemend burgemeester van Leeuwarden, voorzitter Raad van Toezicht van de Universiteit Wageningen, het Universitair Medisch Centrum Groningen, het Technologisch Top Instituut Wetsus, de Adviescommissie Water, de Raad voor de Wadden, de Weekbladpersuitgeverij. Thans is zij nog lid van het de Raad van Toezicht van Staatsbosbeheer. Eerder was zij onder andere voorzitter van de onderzoekscommissie Forest Parents Plan en van de onderzoekscommissie naar de bouwkundige problemen in de Amsterdamse wijk Bos en Lommer.

Prof. dr. Hans Renes

Prof. dr. Hans Renes (1954) studeerde sociale geografie met specialisatie historische geografie aan de Universiteit Utrecht en agrarische planologie aan de toenmalige Landbouwhogeschool in Wageningen. Van 1979 tot 1998 werkte hij als onderzoeker in Wageningen, waar hij in 1999 promoveerde op een proefschrift over het landschap in Noord-Limburg. Sindsdien werkt hij als docent/onderzoeker historische geografie bij de Faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht. Sinds 2010 bezet hij daarnaast een bijzondere leerstoel Erfgoed van Stad en Land aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij schrijft vooral over landschapsgeschiedenis en over landschap als erfgoed, zowel voor een wetenschappelijk als een breder publiek.

Prof. dr. ir. Pier Vellinga

Prof. dr. Pier Vellinga (1950) is hoogleraar klimaatverandering aan de Universiteit van Wageningen (vanaf 2007) en aan de Vrije Universiteit (vanaf 1991). Na zijn afstuderen in Delft (1976) deed hij onderzoek aan het Waterloopkundig Laboratorium en promoveerde op de veiligheid in het kader van de Deltawerken. In 1988 trad hij in dienst van de overheid als internationaal adviseur van de minister van VROM. Hij was intensief betrokken bij de eerste onderhandelingen over een internationaal klimaatverdrag.

Hij is thans voorzitter van de stichting Kennis voor Klimaat. Deze stichting is een samenwerkingsverband van het KNMI, TNO, Deltares, en de Universiteiten van Utrecht, Wageningen, Delft en de VU. De stichting doet onderzoek naar de kansen en de onzekerheden op het gebied van klimaatverandering, voor overheden en bedrijfsleven en burgers.

BIJLAGE 3

PROGRAMMA BEZOEK VAN EVALUATIECOMMISSIE

12 augustus Voorbereiding

19.00 – 21.30 Werkdiner (besloten)

13 augustus Bezoek Waddenacademie

09.00 – 09.40 Gesprek met bestuur Waddenacademie

09.50 – 10.30 Gesprek met vertegenwoordigers Bestuurlijke en Wetenschappelijke Adviesraad Waddenacademie: prof. dr. Douwe Breimer (BAR; voormalig rector en voorzitter Universiteit Leiden); prof. dr. Frans Zwarts (WAR; voormalig rector Rijksuniversiteit Groningen en hoogleraar-bestuurder University Campus Fryslân)

10.40 – 11.20 Gesprek met vertegenwoordigers internationaal, landelijk, regionaal en plaatselijk waddenbeleid: drs. Jens Enemark (secretaris Common Wadden Sea Secretariat); Jaap Verhulst (regioambassadeur Noord, Ministerie van Economische Zaken; lid Regiecollege Waddengebied, vertegenwoordiger rijksoverheid)

11.30 – 12.10 Gesprek met vertegenwoordigers Programma Naar een Rijke Waddenzee: Joan Stam (voorzitter regiegroep); Kees van Es (programmadirecteur)

12.10 – 13.00 Lunch (besloten)

13.00 – 13.40 Gesprek met opstellers externe midterm evaluatie Waddenacademie 2012: Douwe Hollenga (voormalig gedeputeerde provincie Groningen); Hendrik Oosterveld (voormalig regiodirecteur Noord, Ministerie Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit)

13.50 – 14.30 Gesprek met vertegenwoordigers afnemend veld: Rindert Dankert (voorzitter sociaaleconomische denktank Waddenacademie); Johan Nooitgedagt (voorzitter Nederlandse Vissersbond); Marc van Rijsselberge (ondernemer Zilte Teelt)

14.30 – 14.50 Theepauze (besloten)

14.50 – 15.30 Gesprek met vertegenwoordigers waddenonderzoekers: dr. Albert Oost (onderzoeker Deltares); prof. dr. Theunis Piersma (onderzoeker NIOZ, hoogleraar dierecologie Rijksuniversiteit Groningen); drs. Hans Revier (lector Wetland studies Hanze Hogeschool en Stenden Hogeschool)

15.40 – 16.20 Gesprek met vertegenwoordiging NAM: dr. Barend Botter (adjunct-directeur) en mr. Pieter van de Water (jurist)

16.30 – 18.30 Bespreking conclusies, terugkoppeling met bestuur Waddenacademie en eerste aanzet tot rapport

BESTUURLIJKE REACTIE KNAW

Reactie van het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen op het evaluatierapport van de Waddenacademie (2013)

Het bestuur van de KNAW is verheugd over de positieve uitkomst van de evaluatie van de Waddenacademie, uitgevoerd door een externe commissie onder voorzitterschap van Margreeth de Boer.

De evaluatiecommissie constateert dat de Waddenacademie er goed in geslaagd is haar wetenschappelijke missie ten uitvoer te brengen. In dit opzicht vervullen met name haar multidisciplinaire beschrijvingen op systemniveau volgens de commissie 'een belangrijk hiaat in de gebruikelijke disciplinaire wetenschappelijke benadering'.

De commissie constateert verder een grote productiviteit. Wel geeft zij aan dat de impact van de producten van de Waddenacademie vooral regionaal goed zichtbaar is, en nationaal nog wat minder. Voor een deel is dit vanzelfsprekend, voor een ander deel dient de Waddenacademie dit mee te nemen als een aandachtspunt voor de komende jaren.

Ten aanzien van de maatschappelijke impact constateert de evaluatiecommissie eveneens een verschil: deze is bij de maatschappelijke waddenorganisaties duidelijk groter dan bij de politieke en bestuurlijke organisaties. Het vergroten van de impact bij de politieke en bestuurlijke organisaties in de drie Waddenprovincies is volgens de KNAW een relevant aandachtspunt voor de komende jaren.

Een ander aandachtspunt betreft de verbinding van de Waddenacademie met het bredere veld: burgers, ondernemers en overheden. De Waddenacademie erkent dat zij deze verbinding de komende tijd duidelijker zelf moet leggen. De KNAW ondersteunt dit punt: met name voor de toekomst moet hier een belangrijk deel van het maatschappelijk draagvlak worden gevonden.

De evaluatiecommissie formuleert een aantal waarschuwingen bij de voorgenomen taakuitbreiding van de Waddenacademie. De KNAW adviseert de Waddenacademie om deze waarschuwingen serieus te nemen. Voor een organisatie als de Waddenacademie is het van groot belang dat de focus en de niche zo helder mogelijk blijven; taakuitbreiding mag niet leiden tot taakvervaging.

Zoals de commissie meldt, zal de KNAW medio 2014 de relatie met de Waddenacademie beëindigen. De reden hiervoor is gelegen in de organisatievorm van de Waddenacademie, die niet goed past binnen de KNAW-institutenorganisatie. De evaluatie bevestigt nog eens dat dit besluit van het KNAW-bestuur niets te maken heeft met de kwaliteit van het werk van de Waddenacademie: deze kwaliteit is een feit. Ook de KNAW is ervan overtuigd dat de Waddenacademie haar bestaansrecht heeft bewezen.

Het bestuur van de KNAW feliciteert de Waddenacademie met de positieve evaluatie en wenst haar veel succes bij het implementeren van de aanbevelingen.

Amsterdam, september 2013

BESTUURLIJKE REACTIE WADDENACADEMIE

Aan het bestuur van de KNAW
Postbus 19121
1000 GC AMSTERDAM

Ruiterskwartier 121a
8911 BS Leeuwarden

t 058 233 90 30
e info@waddenacademie.knaw.nl
w www.waddenacademie.knaw.nl

Bestuur

Prof. dr. Jouke van Dijk (voorzitter)
Dr. Hessel Speelman (vice voorzitter)
Prof. dr. Jos Bazelmans
Prof. dr. Pavel Kabat
Dr. Katja Philippart

Betreft: Evaluatierapport Waddenacademie

Kenmerk: KD/SJ 13018

Leeuwarden, 10 september 2013

Geacht bestuur,

Het bestuur van de Waddenacademie heeft met instemming kennis genomen van het evaluatierapport zoals opgesteld door de evaluatiecommissie onder voorzitterschap van mw. Margreeth de Boer, en wil de evaluatiecommissie hartelijk bedanken voor de grondige wijze waarop ze de evaluatie heeft aangepakt.

Ten aanzien van het oordeel over de afgelopen jaren is de Waddenacademie ingenomen met de constatering van de evaluatiecommissie dat, en ik citeer, 'de Waddenacademie haar bestaansrecht heeft bewezen. Ze heeft het vertrouwen en het respect van veel partijen verworven als onafhankelijke, integere en deskundige organisatie; ze neemt een duidelijke positie in, bouwt aan een goede reputatie en vervult een buitengewoon nuttige functie (integrale kennis vergaren, bundelen en delen) waarin geen ander voorziet.'

Ten aanzien van de toekomst is de Waddenacademie verheugd dat de evaluatiecommissie vaststelt dat, en ik citeer nogmaals, 'alle gesprekspartners waren het erover eens dat de Waddenacademie haar werk moet kunnen blijven doen, en de commissie komt tot dezelfde conclusie.'

De evaluatiecommissie stelt terecht vast dat de positie van de Waddenacademie op dit moment kwetsbaar is. Het bestuur van de Waddenacademie hoopt en verwacht dat de positieve uitkomst van de externe evaluatie ertoe zal bijdragen dat aan deze kwetsbare positie op korte termijn een einde zal komen. Uiteraard zal de Waddenacademie de waardevolle aanbevelingen van de evaluatiecommissie betrekken bij haar planvorming voor na 1 juli 2014.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van de Waddenacademie,

Prof.dr. Jouke van Dijk
Voorzitter